

נודה מאד לכל מי
שיכול לסייע
בכרטיס
הוצאות חתופספה.
להנצחות
לע"ג וכיו"ב,
נא לפנות למייל
mdh036194741
@gmail.com
או בטל'
0527129867

דברי השירה

וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמס (דברים לא)

מתורת מורינו רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

רב ביהכ"נ 'דברי שיר' ואזור מרכז ב"ב

נערך ע"י א.ח.ב. • ניתן לקבל הגליון במייל mdh036194741@gmail.com

פרשת בהעלותך

הדלקת המנורה כשרה בזר

'לא תעלה במעלות'

"בהעלתך את הנרת" (שם).

"בהעלתך את הנרת" (ח' - ב').

כתב רש"י, 'ועוד דרשו רבותינו, מכאן שמעלה היתה לפני המנורה שעליה הכהן עומד ומטיב'.

כתב רש"י 'ועוד דרשו רבותינו, מכאן שמעלה היתה לפני המנורה שעליה הכהן עומד ומטיב'.

בגמ' סוטה (דף ל"ח ע"א) מבואר שאסור לכהן גדול להגביה ידו מעל הציץ.

וכן נכתב במשנה בתמיד 'ואבן היתה לפני המנורה ובה שלש מעלות שעליה הכהן עומד ומטיב את הנרות'.

ויל', דלכן היתה מעלה לפני המנורה כדי שלא יצטרך להגביה ידו מעל הציץ.

בפירוש מושב זקנים עה"ת מבעלי התוס' (בסוף פרשת יתרו) הקשה, מפני מה אצל המזבח נצטוו 'ולא תעלה במעלת על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו', ואילו בשאר כלי הבית לא נזהרו בכך, וכוונתו, כמו שמצינו כאן לגבי המנורה שהיה עושה לה מעלה לעלות עליה, ואדרבה אם במזבח שעמד מחוץ לעשרה היה קפידא בהכי כ"ש במנורה, ונשאר שם בצ"ע.

ובשפתי חכמים כאן הביא להקשות, שהרי קומתו של אדם ד' אמות דהיינו כ"ד טפחים, והמנורה גובהה ח"ח טפחים, וא"כ לא משכחת שהכהן יצטרך להגביה ידו מעל ראשו, ע"ש.

והנה רש"י כתב דסיבת המעלה היתה 'שעליה הכהן עומד ומטיב', ויל"ע מדוע נקט רש"י הטבת הנרות ולא כתב גם שעליה היה מדליק את הנרות, [ועי' פנים יפות].

וידוע ליישב [וכן מבואר בחידושי מרן רי"ז הלוי פ"א מהלכות בית הבחירה ה"ז], דהכבש של המזבח הוא עצמו חלק מהמזבח, ויש לו דין מזבח, ולכן דוקא בו יש קפידא שלא יהיה מעלות, אבל האבן ששימשה את המנורה לא היתה חלק מכלי המשכן, ולכן אין קפידא שיהיה מעלות.

ובפשוטו י"ל לפי הנ"ל שסיבת המעלה היתה כדי שהכהן גדול לא ירים ידו מעל הציץ, א"כ זהו דוקא בהטבת הנרות שפסולה בזר, אבל הדלקה שלא עבודה היא וכשרה בזר, א"כ אין חשש שדוקא הכהן גדול ידליק ויגביה ידו מעל הציץ, דאף זר כשר לזה. ועוד נראה לומר דהטעם שנקט רש"י הטבת הנרות, מפני שהדלקה שייך לעשות על ידי מקל ארוך, שיגיע עד לפתילות וכן ידליק, ומשא"כ הטבת הנרות שצריך להכניס ידו לתוך הנרות, לא שייך ע"י מקל, ודוקא באופן שיעמוד מעל המנורה, ולכן נקט רש"י הטבת הנרות.

ובזה מיושב ג"כ מדוע בפרשת צווי עשיית כלי המשכן לא הוזכר עשיית האבן למנורה, והיינו טעמא, כיון שהיא איננה חלק מכלי המשכן, אלא דינו ככלי חול, וגם מסתבר שאינו לעיכובא אלא הוא רק לכתחילה שיהיה הכהן עומד עליה, ויל"ע.

ובספר משאת המלך [להגרש"מ דיסקין זצ"ל] כתב, דהרי מבואר ברמב"ם (פ"ט מהלכות ביאת מקדש ה"ז) שהדלקת המנורה כשרה אף בחוץ, וא"כ לא שייך לקבוע מעלה לשם ההדלקה, שהרי הוא יכול להוציא את המנורה לחוץ וידליק שם, ודוקא להטבת הנרות שהיא עבודה וצריך שתעשה במקומה, לכן עשו לה מעלה, ע"ש.

ובני הבחור החשוב אברהם ישעיהו נ"י אמר בעוד אופן, שהרי ק"ל דהולכה היא אחת מד' עבודות של הקרבן, וא"כ ההולכה על הכבש היא חלק מעבודת הקרבנות, ויל' שדוקא בהולכה שהיא עבודה הקפידה התורה שלא יהיה במעלות, אבל ההולכה להדליק את המנורה ודאי לא הוי עבודה, ואף שההדלקה עצמה היא מצוה [אע"פ דהדלקה לאו עבודה היא], מכ"מ ההולכה להדלקה, ודאי לא הוי עבודה ולכן לא הקפידה התורה שלא יהיה במעלות.

.....

'כל דעביד רחמנא לטב עביד'

"ואתנה את הלויים נתנים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל לעבד את עבדת בני ישראל באהל מועד ולכפר על בני ישראל ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקדש" (ח' - ט').

כתב רש"י, 'חמשה פעמים נאמר בני ישראל במקרא זה, להודיע חבתן שנכללו אזכרותיהן במקרא אחד כמנין חמשה חומשי תורה, וכך ראיתי בבראשית רבה'. ועי' בבעל הטורים כאן שכתב שה' פעמים 'כנגד כהנים לויים ישראלים גרים ועבדים משוחררים'.

המנורה רמז לתורה

והנה מובא בשם האר"י ז"ל שכל עניני המנורה הם רמז לתורה הקדושה [ועי' בנחל קדומים להחיד"א כאן], ובשם הגר"א מובא שמנין כל הגביעים הכפתורים והפרחים והנרות שהיו במנורה הם מ"ט ועם גוף המנורה עצמה המנין עולה לחמישים, כנגד נ' שערי בינה, [עי' אדרת אליהו בפרשת דברים].

.....

בסידור שיח יצחק בתפילה בראש השנה על הפסוק שאומרים בזכרונות 'כי מידי דברי בו זכור אזכרנו עוד...', ציין שם לדברי רש"י כאן, ומבואר כאן שאם יש אהבה לאדם מסויים הוא מזכיר אותו שוב ושוב ואפילו באותו משפט, והקב"ה מרוב חיבתו של ישראל מזכיר אותם שוב ושוב.

וכיון שאנו יודעים שהקב"ה אוהב אותנו ושומר עלינו, א"כ כל מה שעובר על האדם זה לטובתו, וכל דעביד רחמנא לטב עביד, וכל הזמן שומעים סיפורים איך שלפעמים אדם חושב שדבר מסויים שקרה לו זה רע, אבל בסוף מתברר לו איך שזה היה לטובתו וגרם לו הצלה וכדו' דוקא על ידי מה שחשב שזה לרעתו. וידוע הסיפור על אחד שבנו יחידו נפל ושבר את רגלו, ומיד הוא החל להודות לבורא עולם, ואנשים חשבו שנטרפה עליו דעתו, אבל הוא היה חזק בביטחונו בה' שוודאי זה לטובתו, ואכן, לאחר כמה ימים באו לגייס את כל הבחורים לצבא ובנו שהיה עדיין במיטה עם השבר ברגלו נפטר מעבודת הצבא.

ופעם היה עני מרוד שבישרו לו שזכה בסכום כסף גדול והיתה לו שמחה גדולה ועשה סעודה לכבוד הבשורה הטובה, אך לאחר זמן מה הודיעו לו שהיה טעות ולא הוא הזוכה, ושוב עשה אותו אחד סעודה בשמחה גדולה, והסביר שלפעמים נגזר על אדם ח"ו שיפטר מן העולם, אך אם הוא עשיר ויש לו ממון לפעמים הוא זוכה שיקחו ממנו את הממון במקום שימות מפני שעני חשוב כמת, אבל מי שאין לו ממון לכאורה אין לו אפשרות לזכות לכפר על המות ע"י הממון, אך הקב"ה עשה עימו חסד גדול נתן לו ממון שע"י כך הוא יהיה עשיר, וכעת שהקב"ה לקח את הממון, זה בא לכפר כמו לעשיר שנקלח ממנו ממון.

.....

שירת הלויים לאחר גיל חמישים

"ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבדה ולא יעבד עוד" (ח' כ"ה).

כתב רש"י, 'אבל חוזר הוא לנעילת שערים ולשיר ולטעון עגלות'.

הקשה הרמב"ן על מה שכתב רש"י שחוזר אף לשיר, שהרי בפרשת נשא על הפסוק (ד' - מ"ז) 'מבן שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים שנה כל הבא לעבד עבדת עבדה' כתב רש"י דעבודת עבודה היינו השיר, ומבואר דרך עד גיל חמישים היו בעבודת השיר, ולא יותר מגיל חמישים.

וכתב המשך חכמה לחלק בין שירה בפה לשירה בכלי, דשנים פוסלים דוקא בשירה בכלי, אבל שירה בפה מותר אף ליותר מגיל חמישים, ולמד כן מהפסוק בדברי הימים א' (כ"ג - ג', ה') ע"ש.

והנצי"ב בעמק דבר כתב לישב באופ"א, שעד בן חמישים שנה הוא מחויב בעבודת השיר, משא"כ מבן חמישים שנה כבר אינו מחויב בזה, אבל יכול להתנדב לשיר כמו צעירי הלויים שמתרים לשיר.

.....

להשתתף במצוה כמה שיכול

"ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבטלי הקריב את קרבן ה' במעדו בתוך בני ישראל" (ט' - ז').

כתב רש"י בד"ה למה נגרע, אמר להם אין קדשים קרבים בטומאה, אמרו לו יזרק הדם עלינו בכהנים טהורים ויאכל הבשר לטהורים'.

ולכאורה יש להקשות, שהרי אין לומר שכוונתם היתה שיקריבו קרבן פסח רק בשבילם, שהרי קרבן פסח שנקרב בשביל טמאים הוא פסול, היות שאינם יכולים

לאכלו, ועל כרחך כוונתם היתה להצטרף עם חבורות של טהורים ויקריבו גם בשבילם, אלא שבאמת בכה"ג אין הטמאים יוצאים ידי חובתם, וא"כ יש להבין מה הרווח שלהם שיקריבו גם בשבילם והטהורים יאכלו הקרבן כיון שזה לא מועיל להם כלל.

וכתב מורן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (בספר בקול רם ובדרש משה) שצריך לומר, דאף שאין יוצאים ידי חובת המצוה, מכל מקום מצד אהבת ה' ואהבת המצוות הם רצו להשתתף בקרבן אף שלא יועיל להם המצוה ממש.

ויש להוסיף בזה, דכן מצינו אצל משה רבנו שאף שידע שלא יכנס לארץ, מכל מקום לא התעצל מלהפריש את שלוש ערי המקלט שבעבר הירדן, ואף שאין קולטות עד שיפרישו את הג' שבארץ ישראל, מכ"מ מאהבת המצוות עשה מה שבידו.

ומרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל סיים שם, 'ומזה יש לנו ללמוד שאפילו אם קשה לאדם איזה מצוה, מכל מקום מצד אהבה למצוות יראה, יראה לעסוק בה לכל הפחות במה שאפשר לו, כגון מי שאסור לו לאכול כזית מרור, מכל מקום ישתדל לטעום מעט, וכן בכל מצוה, כגון מי שאסור לו לישב בסוכה יראה עכ"פ לעשות סוכה'.

.....

על כל אחד להשריש בליבו שכל החיים על פי ה'

"על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו כל ימי אשר ישכן הענן על המשכן יחנו" (ט' - ח").

בפרשה כאן מוזכר ג' פעמים ש'על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו', כאן ובפסוק כ' ובפסוק כ"ג, ויש מכאן רמז לאדם שבכל מסעותיו בחיים, הן הארוכים והן הקצרים, בכל מצב ומצב עליו לשנן ש'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו' - וכל מה שעובר עליו הוא מגזירת עליון.

ומרן החזון איש זצ"ל אמר פעם לתלמידו רבי אלעזר צדוק טורציץ זצ"ל שאמונה זה נקרא שעל כל פעולה ופעולה שהאדם עושה הוא פונה להקב"ה שישלח לו סיעתא דשמיא במעשיו, ואם הוא רוצה לעבור את הכביש הוא פונה להקב"ה שיעזור לו לעבור את הכביש, וכן בכל מעשה ומעשה.

ושמעתי מידידי הגה"צ רבי אליהו אנגלנדר שליט"א, דחנה ידוע מה שמרומז בראשי תיבות שבמילים 'ואלה שמות בני' - 'זחייב אדם לעבור הפרשה שתיים מקרא ואחד תרגום בקול נעים יפה' [עיי' בעל הטורים שם ופרי מגדים תח"י סי' רפ"ה], ויש לומר בדרך רמז, שיש כאן רמז גדול לאדם, שעל כל פרשה ופרשה שעובר על האדם כל ימי חייו, שיזכיר לעצמו מה שאומר כל יום שתיים מקרא ואחד תרגום, שזה הפסוק 'ה' ימלוך לעולם ועד' שנאמר בסוף שירת הים שתיים מקרא ואחד תרגום, שעל ידי שהאדם יזכיר ויחזק את עצמו באמונה שה' ימלוך לעולם ועד, וכל אשר נעשה בעולם הוא ממלך מלכי המלכים, זה יתן לו את הכח להחזיק מעמד בכל הפרשיות העוברות עליו בכל זמן.

ועובדא הוה בעשיר שהיה מתפרנס במכירת סחורה, ובתקופה מסוימת הלקוחות הקבועים שלו החלו לעוזבו, והעשיר לא ידע מה הפגם שמצאו בו, והיה מאוד טרוד מפרנסתו, עד שלאחר תקופה הוא הרזה בעצמו שהרי הכל מהקב"ה, וא"כ אין לו מה לדאוג, ואז במשך כמה ימים עבד הלה להשריש אמת זו בלבו ובמצפונו עד שהרגיש שזו הרגשת הלב שלו, והיה רגוע ושלו, וממש אז הוא מקבל שיחת טלפון מאחד שהיה לקוח ישן שלו, והוא הזמין אצלו סחורה בשווי גדול מאוד, שזה הכניס לו רווח נקי לשלושה חודשים.

לעילוי נשמת ר' מאיר ביתן ז"ל • נלב"ע כ"ג סיון תש"נ • ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת אשת חבר להגאון הגדול רבי אביגדור יחזקאל ברטלר זוללה"ה • הרבנית הצדקנית דבורה ע"ה בת רבי יעקב שכטר זצ"ל נלב"פ י"ב מרחשון תשפ"ה • ת. נ. צ. ב. ה.